

**STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)**

ACCEPTANS AV KLIMATSKATTER - SAMBANDET MELLAN INDIVIDERS POLITISKA TILLHÖRIGHET OCH KLIMATORO

En studie om acceptans av miljöskatter i Europa

Måns Hurtigh

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Handledare:	Sverker Jagers

Abstract

Climate change is steadily warming our planet and it is of utmost importance to act now to provide a sustainable planet for future generations. Taxes and laws have been shown to be effective ways to reduce carbon dioxide emissions. Taxes are strongly associated with politics and ideology. This bachelor thesis aims to investigate whether climate concerns conditions in which ideology affects the acceptance of climate taxes. Previous research has mainly demonstrated how education and income have influenced, indicating that individuals' political affiliation affects an individual's attitude to climate adaptation. This thesis aims to clarify how climate anxiety conditions individuals' acceptance of climate taxes in Europe. The result shows that individuals with left-wing political values accept climate taxes to a greater extent than individuals with right-wing political values, but climate anxiety conditions this connection. The result shows that the more concerned individuals become about climate change, the easier it will be to gain acceptance for climate taxes from both the left and the right.

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Uppsatsens titel:	Acceptans av klimatskatter - Sambandet mellan individers politiska tillhörighet och klimatoro
Handledare:	Sverker Jagers
Nyckelord:	Minskning av utsläpp, miljöskatt, klimatoro, ideologi, Europa
Key words:	Climate mitigation, climate tax, climate anxiety, ideology, Europe
Antal ord:	8291

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Syfte	3
2. Tidigare forskning och teori	4
2.1 Klimatoro	4
2.2 Kopplingen mellan politisk tillhörighet och klimatskatter	4
2.3 Politisk tillhörighet och skatternas inverkan på inställningen till klimatanpassningar	6
2.4 Teoretisk modell	8
3. Metod och material	12
3.1 Material	12
3.1.1 Val av källor	12
3.1.2 Val av fall	13
3.2 Metod	13
3.2.1 Kvantitativ metod - regressionsanalys	13
3.2.2 Val av beroende variabel	14
3.2.3 Val av oberoende variabler	15
3.2.4 Val av kontrollvariabler	16
3.2.5 Reflektioner kring val av metod	17
5. Resultat	19
5.1 Beskrivande statistik	19
5.2 Regression 1: En europeisk individ med vänsterpolitiska värderingar och klimatoro som påverkande faktorer på acceptans för klimatskatter	22
5.3 Regression 2: En europeisk individ med högerpolitiska värderingar och klimatoro som påverkande faktorer på acceptans för klimatskatter	22
6. Analys	23

6.1 Regression 1: En europeisk individ med vänsterpolitiska värderingar och klimatoro som påverkande faktorer på acceptans för klimatskatter	23
6.1 Tolkning av Modell 1	23
6.2 Tolkning av Modell 2	23
6.3 Tolkning av Modell 3	24
6.2 Regression 2: En europeisk individ med högerpolitiska värderingar och klimatoro som påverkande faktorer på acceptans för klimatskatter	25
6.1 Tolkning av Modell 1	25
6.2 Tolkning av Modell 2	25
6.3 Tolkning av Modell 3	26
7. Slutsatser	27
Referenser	29

1. Inledning

Klimatattityder och inställningen till klimatet har studerats frekvent under de senaste tre decennierna (Capstick m.fl., 2015). Från 1970 till 2019 har det rapporterats om mer än 11,000 katastrofer som tillskrivits både ekonomiska och stora antal dödsfall (United Nations, 2021). År 2015 undertecknade världens ledare (totalt 194 länder) det som kom att kallas Parisavtalet. Alla medlemsländer i Europeiska unionen har undertecknat Parisavtalet och är fast beslutna att genomföra det (Europeiska Rådet, u.å.). Detta är ett bindande klimatavtal som framför allt ska driva på klimatomställningen, men också syftar till att gemensamt skapa en hållbar framtid. Ett av de krav som skall uppnås i Parisavtalet är att begränsa den globala temperaturökningen till 1,5 grader (Naturvårdsverket, u.å.). Så sent som år 2020 konstaterades att den globala temperaturhöjningen projiceras öka till över 3 grader om inte stora insatser i enlighet med Parisavtalet nu görs framöver (United Nations, 2019). De globala utsläppen är fortfarande för höga och detta skapar oåterkalleliga effekter på klimatet. För att uppfylla målen så krävs det att alla länder vidtar klimatanpassningar. För att uppnå Parisavtalets mål krävs det att nationerna gör stora åtgärder såsom att fasa ut de fossila bränslena, men också bygga långsiktiga och klimatsmarta lösningar (Regeringen, 2020). Det är högst relevant att agera snabbt och effektivt, men för att uppnå klimatmålen så är det viktigt att allmänheten har en vilja att uppnå målen. Klimatanpassningar medför problem för europeiska länder eftersom de skall genomföra klimatomställningen samtidigt som de ska behålla medborgarnas stöd. En individs attityd till klimatåtgärder kan anses vara ett första steg för att uppnå acceptans för klimatskatter eftersom en individs opinion speglar politiken och vice versa. Det finns dock relativt lite forskning om individers attityder till klimatåtgärder och de åtgärder som har genomförts för att främja klimatmålen i Parisavtalet (Saxena m.fl., 2018). Det är fortfarande en utmaning att förstå vilka faktorer som påverkar en individs attityd till klimatet. Det är därför viktigt för samtliga av världens länder att få en insyn eller en bättre bild på vilka faktorer som påverkar attityderna till klimatåtgärder.

Tidigare forskning visar på att skatter och lagar är effektiva för att minska koldioxidutsläpp. Det som ofta betonas är individens placering på vänster-höger-skalan för acceptans av klimatskatt. Skatter är starkt förknippat med politik och ideologi. Detta kan vara en viktig faktor för att påvisa acceptansen för klimatskatter och klimatoro. Att anta klimatåtgärder i form av

skatter är oftast förknippat med vänsterideologier eftersom vänstern är generellt sett mer positiva till skatter. Däremot finns det individer som identifierar sig som höger som är positiva till just klimatskatter och tvärtom (Fairbrother, 2016; Fairbrother, 2022). Därav finns det ett vetenskapligt problem, eftersom forskningsfältet inte är fullständigt. Dels har det inte genomförts tillräckligt mycket forskning för att undersöka hur mycket en individs ideologi påverkar acceptansen till klimatskatter och dels har inte den tidigare forskningen undersökt i tillräckligt stor omfattning hur klimatoro påverkar detta samband. Uppsatsens syfte är att studera om det finns en effekt av klimatoro på vänster- och högerindividers acceptans av klimatskatter. Detta görs genom att undersöka huruvida klimatoro villkorar på vilket sätt ideologi har en effekt på acceptansen av klimatskatter genom multipel regressionanalys (MRA). Dennastudie ämnar att lämna ett bidrag till forskningsfältet för att få ett mer omfattande perspektiv. Klimatfrågan är idag bland den viktigaste frågan för samtliga länder som signerat Parisavtalet och därför behövs mer forskning till området.

1.1 Syfte

Syftet är att studera om det finns skillnader i acceptans för klimatskatter mellan individer som definierar sig som vänster eller höger i Europa samt hur klimatoro villkorar detta samband. Vilken effekt klimatoro har på detta samband är mindre utforskat och kan ge en annorlunda bild av klimatopinionen och om det finns bakomliggande orsaker till att individer har lägre eller högre klimatoro. I uppsatsen analyseras kvantitativ data från sex stycken europeiska länder som är framtagen av International Social Survey Program från 2020. Uppsatsen bidrar till forskningsområdet genom att ge en bredare förståelse för den eventuella diskrepans som finns mellan individer som identifierar sig som vänster eller höger och hur det påverkar acceptansen av klimatskatter. En ökad förståelse över vad det finns för bakomliggande orsaker mellan denna koppling är nödvändig för samtliga länder i Europa för att kunna arbeta progressivt för klimatneutralitet.

2. Tidigare forskning och teori

Det här avsnittet utreder begreppet klimatoro och hur det påverkar en individs attityd och politiska inställning till klimatåtgärder såsom skatter. Denna uppsats ämnar anknyta till vad de tidigare forskarna har kommit fram till med fokus på en individs politiska tillhörighet och villighet att öka kostnaderna i form av skatter för att försöka redogöra för om det kan påverka klimatattityderna. Eftersom denna studie fokuserar kring individernas inställning till klimatet så kommer inte någon djupare analys av hur människan påverkar klimatet med konsumtion eller ekologiskt att genomföras. I slutet av detta avsnitt presenteras en egen teoretisk modell.

2.1 Klimatoro

Individernas inställning till klimatet är något som mäts och analyseras ofta inom forskningsfältet. Det finns ganska mycket tidigare forskning av vad som faktiskt skapar en klimatoro. Framför allt har tidigare studier genomförts på socioekonomiska faktorer. Dock är den tidigare forskningen något splittrad. Borgstede m.fl. (2013) menar på att det finns en koppling mellan socioekonomiska faktorer såsom utbildningsnivån och individens ekonomiska status som kan kopplas ihop med en individs inställning till klimatåtgärder. Tjernström och Tietenberg (2008) hävdar att en hög utbildningsnivå ökar oron för klimatet i de länder där medborgarna har en hög tillit till staten och institutioner. Hornsey m.fl. (2016) och Whitmarsh (2011) menar dock på att det inte finns något samband mellan utbildningsnivå och klimatattityder. I deras forskning förklarar de att de individer som är negativa eller positiva båda har samma utbildningsnivå. Ogunbode (2019) hävdar att socioekonomiska faktorer inte har lika stor inverkan på miljöattityder som vi tidigare har trott. De menar på att politisk tillhörighet och mediala informationen som man blir exponerad för har större inverkan.

2.2 Kopplingen mellan politisk tillhörighet och klimatskatter

När man talar om individers politiska tillhörighet och klimatskatter så är det oundvikligt att också inkludera den ekonomiska aspekten av klimatanpassningen. Remling (2018) argumenterar att det finns framför allt två anledningar till att ekonomin är i fokus. Författaren menar på att ju tidigare ett land agerar desto lindrigare blir de ekonomiska konsekvenserna och

att klimatanpassningen leder till en ökad import och export av varor och tjänster. Det antas ofta att individers oro för miljön är begränsad till rika nationer. Däremot har studier visat på att individers oro till miljön inte är beroende av nationellt välstånd och inte heller på välståndsbaserade värden (Dunlap m.fl., 2008).

Eriksen m.fl. (2015) menar på att anledningen till att klimatattityderna är olika mellan olika länder beror på om individerna tillhör en ekonomiskt stark eller svag grupp. Borgstede, Andersson & Johnsson (2013) argumenterar för att människor är mer villiga att stödja en miljöpolitik om kostnaderna för omställningen är låga. Ekonomiskt starka grupper påverkas mindre av högre kostnader vilket också leder till att de i högre grad är benägna att ändra sina beteenden i jämförelse med den ekonomiskt svaga gruppen. I korthet har författarna påvisat att de som har en högre inkomst är mer villiga att prioritera klimatkostnader än de som har en låg inkomst. Det är här ett forskningsproblemen uppstår. Forskning visar på att den ekonomiskt svagare gruppen till högre grad röstar på en vänsterpolitik, medan den starkare ekonomiska gruppen röstar på en högerpolitik (Marlou m.fl., 2022; Rooduijn m.fl., 2017).

Det är stora sociala skillnader mellan olika länder. Pelling & Garschagen (2019) menar på att klimatåtgärder i form av skatter behöver vara rättvisa och politiken behöver utformas efter de ekonomiskt svagare grupperns behov. Författarna argumenterar att de ekonomiskt starkare grupperna oftare får chansen att säga sin mening och påverka utfallet vid utformningen av klimatåtgärder. Pelling & Garschagen (2019) hävdar att genom att anpassa politiken till de ekonomiskt svagare så kommer också inställningen till klimatåtgärder att förändras genom att produktiviteten och den sociala jämlikheten skulle öka.

Bergquist m.fl. (2022) har påvisat att skatter och lagar med syfte att mildra klimatförändringar har visat sig effektiva för att minska koldioxidutsläppen. Däremot är allmänhetens acceptans för klimatskatter avgörande för att genomföra en sådan politik framgångsrikt. Författarna menar på att risker för allmänhetens motstånd skapar en ovilja bland politiker att genomföra klimatskatter. Författarna menar på att det finns övertygande bevis för att framför allt upplevd rättvisa, men också effektivitet vid implementation av klimatskatter är starka faktorer för en individs acceptans av en sådan politik. Utöver det menar också författarna att det finns en stark relation mellan förtroendet i den implementerade institutionen jämfört med förtroendet för

politiska institutioner. Bergquist m.fl. (2022) hävdar att kunskap om klimatförändringar är svagt relaterade till den allmänna opinionen.

Harring & Jagers (2013) argumenterar för att människors miljömässiga värdeorientering är den dominerande drivkraften som avgör individers stöd för klimatskatter. De menar på att människors stöd för klimatskatter är beroende av deras nivå av politiska förtroende och deras tillit till andra medborgare. Författarna har funnit att förutom människors värderingar, övertygelser och normer så har även politiskt förtroende en betydande effekt på människors attityder till en högre klimatskatt.

2.3 Politisk tillhörighet och skatternas inverkan på inställningen till klimatanpassningar

Klimatoro innebär en individs oro för att klimatförändringar sker till följd av mänsklig påverkan som påverkar planeten negativt. Ricci m.fl. (2010) menar på att en oro kommer från vilken emotionell koppling man känner inför klimatet. Den emotionella kopplingen kan bero på tidigare erfarenheter och händelser och kopplas till en individs personliga åsikter eller beteenden. Detta leder till en subjektiv känsla av klimatoro. Szabó & Lovibond (2002) menar på att en individ upplever oro när man känner personligt besvär vid ett verkligt eller föreställt hot. Denna oro kan leda till att en individ känner ett behov av att hantera hotet, vilket skulle kunna ageras ut genom till exempel en förändring av politisk tillhörighet och rent konkret villigheten av att höja klimatskatterna. Dock hävdar Bouman m.fl. (2020) att något så abstrakt som klimatförändringar troligtvis inte resulterar i några större specifika handlingar. Däremot menar författarna att individens grad av klimatoro skapar ett positivt stöd för klimatåtgärder genom till exempel klimatskatter. Snow & Diberners (2016) och Kahan m.fl. (2012) menar på att både en högre utbildningsnivå och ökad kunskap kan göra att klimatattityderna avviker beroende på en individs politiska tillhörighet. Tjernström & Tietenberg (2008) argumenterar för att individer med vänsterpolitiska värderingar prioriterar och är mer positivt inställda till klimatfrågorna i högre utsträckning än individer med högerpolitiska värderingar. I deras forskning menar de på att en individ väljer att konsumera den information som redan stämmer överens med individens politiska uppfattning och världsbild.

Gregersen m.fl. (2020) argumenterar för att grunden till klimatoro är att faktiskt erkänna de mänskliga orsakerna till klimatförändringar. Det kan bero på att risker som uppfattas som orsakade av människor är förknippade med större känslor av moraliskt ansvar jämfört med naturligt förekommande risker. Författarna argumenterar för att individer som befinner sig längre till höger på det politiska spektrumet i allmänhet är mindre oroliga än de längre till vänster. Ofta används tesen om antireflexivitet för att förklara skepsis mot klimatförändringar. Med det menas att högerinriktade individer, organisationer och politiska partier försöker försvara det kapitalistiska systemet, som kan hotas av behovet av att mildra klimatförändringarna. Gregersen m.fl. (2020) menar på att tron på klimatförändringarnas negativa effekter och stöd för klimatskatter är starkare relaterad till oro för individer med vänsterpolitiska värderingar än för individer med högerpolitiska värderingar.

Fairbrother m.fl. (2019) har funnit att bland européer som misstror sitt lands politiker eller som bor i länder med låga nivåer av politiskt förtroende finns det ett svagt stöd för klimatskatter. Européer med högt politiskt förtroende, å andra sidan, tenderar att vara mycket mer stödjande av klimatskatter om de också tror på verkligheten och farorna med klimatförändringar. Författarna menar på att internationellt sett är det de länder vars befolkningar stödjer klimatskatterna inte de som är mer medvetna om och oroade över klimatförändringarna utan snarare är de med de högsta nivåerna av politiskt förtroende.

Davidovic m.fl. (2020) menar på att människors vilja att betala miljöskatter framför allt beror på ett lands "Quality of Government" (QoG). Författarna menar på att de personer som uppger att de bryr sig om miljöfrågor och bor i länder med högt QoG är mer villiga att betala miljöskatter än de människor i länder med lågt QoG. Kontroversiellt nog menar också författarna på att de individer som definierar sig som vänster är mindre villiga att betala miljöskatter än de individer som definierar sig som höger. I stället är det miljöhänsyn och vänsterpolitisk ideologi som är viktigare drivkrafter för allmänhetens stöd för miljöskatter i de länder med högt QoG än i de länder med lågt QoG.

2.4 Teoretisk modell

Att upprätthålla en ren och hälsosam miljö anses vara en kollektiv nytta, men det är också ett socialt dilemma. Detta beror på att människor ofta väljer att engagera sig i aktiviteter som gynnar dem själva men skadar miljön globalt. Ju fler människor som är inblandade desto mindre sannolikt är det att de kommer att vidta frivilliga åtgärder för att skydda miljön (Davidovic m.fl., 2020). Även om vissa aktörer kan anta ovillkorliga samarbetsåtgärder för att minska föroreningar är detta vanligtvis inte tillräckligt för att uppnå tillräckligt stora minskningar. Det beror på att individuella kostnader för att vidta åtgärder för att minska föroreningar kan överstiga de fördelar som individen får (Ostrom, 1990; Kollock, 1998).

Studier inom både sociologi och psykologi har använt sig av till exempel Schwartz värdeschema (Schwartz, 1992) eller Ingleharts postmaterialistiska värdeskala (Inglehart, 1995) för att undersöka hur människors ideologiska värden påverkar deras acceptans av miljöpolitiska instrument (Davidovic m.fl., 2020). Poortinga m.fl. (2004) menar på att endast analysera värderingar kan vara för begränsat för att fullt ut förklara människors miljöattityder och beteenden. Medan värderingar kan spela en roll i att forma människors attityder och beteenden i miljöfrågor, är de inte tillräckliga för att förklara dem fullständigt. Forskarna föreslår att fokusera på att mäta människors miljöhänsyn, som är ett mer direkt sätt att fånga individers bekymmer om miljön. Poortinga m.fl. (2004) menar även att individers miljöhänsyn kan vara ett resultat av värderingar och attityder. Genom att ta hänsyn till faktorer så som klimatoro kan forskare och beslutsfattare utveckla en mer fullständig förståelse av individers attityder och beteenden i miljöfrågor och därmed utforma mer effektiva miljöpolitiska åtgärder. Detta innebär att miljöattityder kan härledas från individers politiska värderingar.

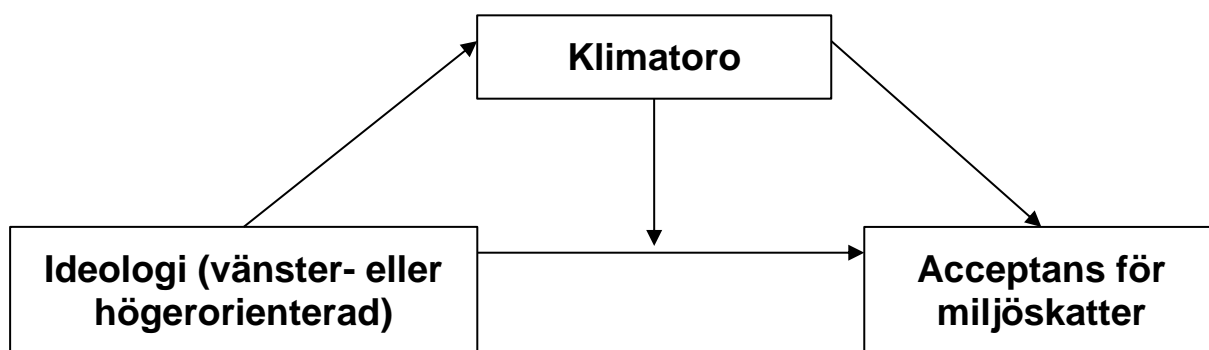
I forskningen om individers attityder och beteenden när det gäller miljöfrågor har det framkommit att miljöhänsyn är en viktig faktor som påverkar deras stöd för miljövänliga åtgärder och politik. Miljöhänsyn kan förmedla effekten av värderingar, men kan också vara resultatet av en individs värderingar. Hansla m.fl. (2013) menar på att individers värderingar påverkar deras allmänna miljöhänsyn, vilket i sin tur påverkar deras acceptans av miljövänlig politik. Detta resonemang illustrerar en ”orsakskedja” där värderingar leder till miljöhänsyn, som i sin tur påverkar attityder och stöd för miljövänliga åtgärder och politik. Stern m.fl. (1999) har påpekat att miljöhänsyn är en viktig faktor som påverkar individers miljöattityder och

beteenden. Forskarna menar på att miljöhänsyn är mer direkt relaterat till miljövänligt stöd än värderingar. Med andra ord kan en persons klimatoro vara en starkare prediktor för en individs stöd för miljövänlig politik än dennas värderingar. Detta gör det möjligt att bättre förstå hur klimatoro påverkar individers attityder och beteenden i samband med acceptans av klimatskatter.

Forskning har länge visat att politisk ideologi kan påverka människors inställning till miljöpolitiska interventioner. Flera studier har påvisat att individer med vänsterpolitiska värderingar tenderar att vara mer positiva till miljöskydd och stödja miljöpolitik som involverar statlig reglering och intervention (Neumayer, 2004; Konisky m.fl., 2008; McCright m.fl., 2014, Haring & Jagers, 2013; Hammar & Jagers, 2006). Individer med vänsterpolitiska värderingar anses vara mer stödjande av miljöpolitik eftersom de i allmänhet är mer positiva till statlig reglering och intervention. Individer med högerpolitiska värderingar är vanligtvis mindre benägna att prioritera miljöfrågor, föredrar en fri marknadsekonomi och stödjer därför i mindre utsträckning marknadsbaserade miljöpolitiska verktyg (Davidovic m.fl., 2020). Däremot visar senare studier att individer med högerpolitiska värderingar kan vara mer stödjande av miljöskydd än individer med vänsterpolitiska värderingar. Fairbrother (2016) menar på att miljöpolitiska interventioner är kopplad till politisk ideologi i vissa länder men inte i andra. Författaren menar att i länder där miljöpolitiska interventioner är mindre partipolitiskt polariserat är stödet för sådan politik starkare över partigränserna.

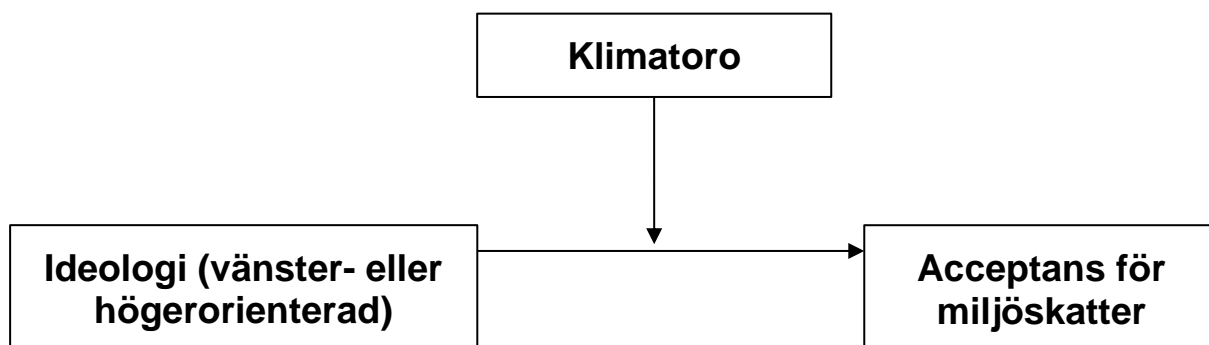
Eftersom uppsatsen grundar sig i att undersöka relationen mellan individers acceptans för miljöskatter, politiska värderingar och klimatoro så är det lämpligt att visa hur detta samband hänger samman. Ambitionen är att i detta avsnitt redogöra för den uppsatta teoretiska modellen . I den teoretiska diskussionen belyses att klimatoro kan moderera effekten av politisk orientering (vänster- eller högerideologi) och individers stöd av klimatinterventioner. Den fullständiga teoretiska modellen bygger på fyra antaganden; 1) att ideologi har en effekt på acceptans för miljöskatter, 2) att ideologi har en effekt på klimatoro, 3) att klimatoro har en effekt på acceptans för miljöskatter och 4) att klimatoro har en effekt på sambandet av ideologi och acceptans för miljöskatter. Dessa antaganden bygger på den vedertagna teoribildningen som presenterats i detta kapitel. Figur 1 illustrerar dessa samband.

Figur nr 1. Fullständig teoretisk modell.

Den teoretiska modell som undersöks i uppsatsen har förenklats genom att bortse från antagandena att; 1) att ideologi har en effekt på klimatoro och 2) att klimatoro har en effekt på acceptans för miljöskatter. Den förenklade teoretiska modellen gör därför endast antagandet att klimatoro har en effekt på sambandet mellan ideologi och acceptans för miljöskatter. Figur 2 illustrerar detta samband.

Figur nr 2. Förenklad teoretisk modell.

Den tidigare forskningen och teoribildningen som presenterats i detta kapitlet slår fast att forskare ej är överens om vilka faktorer som påverkar individers acceptans av miljöskatter. Det är därför relevant att ställa upp ett antal konkreta hypoteser för att fånga upp det centrala i uppsatsens syfte. I den förenklade teoretiska modellen antas att det finns en kopplingen mellan individers politiska värderingar och acceptansen av miljöskatter och att detta samband villkoras av klimatoro. Framförallt finns det mycket tidigare forskning som menar på att individer med vänsterpolitiska värderingar accepterar en högre miljöskatt (Neumayer, 2004; Konisky m.fl., 2008; McCright m.fl., 2014, Haring & Jagers, 2013; Hammar & Jagers, 2006), även om senare forskning menar på att det villkoras av mindre partipolitiskt polariserat stöd över partigränserna

för miljöpolitik (Fairbrother, 2016). Därför antas att individer med vänsterpolitiska värderingar och en hög klimatoro har en högre acceptans för klimatskatter än individer med högerpolitiska värderingar och en hög klimatoro. Antagligen så är det klimatoro som påverkar acceptansen för klimatskatter för individer med högerpolitiska värderingar, men för individer med vänsterpolitiska värderingar så är det både ideologi och klimatoro som påverkar acceptansen av miljöskatter eftersom individer med vänsterpolitiska värderingar är mer benägna att stödja skattemässiga interventioner än individer med högerpolitiska värderingar. Därav är resonemanget i den förenklade teoretiska modellen att vi får en förstärkningseffekt. Detta föranleder de tre hypoteserna som är framtagna utifrån den förenklade teoretiska modellen:

- H₁: Individer som har vänsterpolitiska värderingar och hög klimatoro accepterar i högre grad miljöskatter än vänsterindivider med en låg klimatoro.
- H₂: Individer som har högerpolitiska värderingar och en hög klimatoro accepterar i högre grad miljöskatter än högerindivider med en låg klimatoro.
- H₃: Klimatoro har större effekt på acceptansen av miljöskatter för de individer som har vänsterpolitiska värderingar än de som har högerpolitiska värderingar.

3. Metod och material

3.1 Material

3.1.1 Val av källor

För att undersöka och analysera i vilken utsträckning som klimatoron påverkar sambandet mellan en individs politiska tillhörighet och acceptans för klimatskatter så används data från “International Social Survey Program” (ISSP). ISSP är ett tvärnationellt samarbetsprogram som genomför årliga undersökningar om olika ämnen som är relevanta för samhällsvetenskapen (International Social Survey Programme, u.å.). ISSP är en självfinansierad förening som tar fram vetenskapliga datasamlingar som är fria och öppna att tillgå för allmänheten. Datan som används ingår i katalogen “Environment IV” och är publicerad 2020 (ISSP Research Group, 2022). Detta är den senaste utfärdade datasamlingen inom miljö från ISSP. Det hade givetvis varit mer relevant om datan kom från i år, men data från 2020 är fortfarande relevant i allra högsta grad. Datan från ISSP bearbetas i programmet “Statistical Package for the Social Science” (SPSS) som är ett statistik- och analysverktyg som är användbart för att undersöka samband och utföra bland annat avancerade regressionsanalyser.

Att data från “Environment IV” används i denna uppsats beror på att det finns variabler som motsvarar de kriterier som krävs för att besvara mina frågeställningar. Detta gör att syftet med uppsatsen med största sannolikhet kommer att kunna uppnås och undersökning har således hög validitet. En nackdel med att använda denna datasamling skulle kunna vara att det endast finns material från 14 olika länder. Dock är det mer än 20,000 respondenter totalt i datasamlingen och utifrån detta så bör det inte vara några problem att utföra en analys med hög statistisk signifikans. Anledningen till att denna datakatalog används som grund och inte data från till exempel Eurobarometern beror på att de variabler som finns att tillgå i ISSP har bättre anknytning till uppsatsen syfte när det kommer till att koda om frågorna till variabler. Vid en närmare analys av den tidigare forskningen framgår det att forskare har använt datasamlingar från ISSP (fast från tidigare år) inom snarlika forskningsområden (Davidovic m.fl., 2020).

3.1.2 Val av fall

Eftersom ISSP är en internationell organisation så består datamaterialet av respondenter från flera olika länder i världen. I datamaterialet finns respondenter från Österrike, Taiwan, Danmark, Finland, Tyskland, Ungern, Island, Japan, Nya Zeeland, Filippinerna, Ryssland, Slovenien, Schweiz och Thailand. Eftersom uppsatsen är förankrad i Europakunskap så är det också relevant att använda Europa som min generella avgränsning. Uppsatsen kommer därför att baseras på de respondenterna från de 6 länderna som ingår i Europa (Österrike, Danmark, Finland, Tyskland, Ungern och Schweiz). Oavsett om datamaterialet är från ISSP eller Eurobarometern så krävs en viss avgränsning eftersom tiden inte räcker till för att studera varje land. De länder som ingår i analysen bör ge en bra generell bild över EU-medborgarnas klimatattityder och påverkar analysen genom att det finns hyfsat goda regionala skillnader mellan de utvalda länderna. En nackdel som skulle kunna påverka resultatet är att det inte finns länder i Västeuropa representerade. Länderna som analyseras är i övrigt representerade från norra, östra och södra Europa.

Avgränsningen kommer med vissa brister. Bland annat utesluts de länder som inte ingår i Europa och det kan leda till att en del nyanser går förlorade som skulle kunna uppkomma vid analys av alla länder som ingår i datasamlingen. Men med tanke på att de länder som finns att tillgå i datasamlingen täcker in stora delar av Europas geografiska yta så bör analysen fungera som en fingervisning. Därav är avgränsningen adekvat genom att analysen kommer vara representerad från länder inom Europa, förutom Västeuropa.

3.2 Metod

3.2.1 Kvantitativ metod - regressionsanalys

Analysen i denna uppsats har utförts genom att använda en kvantitativ metod. Den främsta orsaken till att en kvantitativ metod valdes beror på viljan att analysera stora mängder data för att undersöka acceptansen av klimatskatter i en omfattande skala. Den kvantitativa metod som valdes var regressionsanalys då detta ger möjlighet att påvisa effekten av en variabel på en annan variabel. För att analysera variablerna (beroende-, oberoende-, och kontrollvariabler) används multipel regressionsanalys (MRA) som är en form av multipel regressionsanalys med minsta kvadratmetoden (Ordinary Least Square, OLS). (Djurfeldt m.fl., 2018)), vilket är

lämplig för att undersöka sambandet mellan en beroende variabel och flera oberoende- och kontrollvariabler som kan påverka sambandet (Djurfeldt m.fl., 2018). Det är viktigt att notera att det som undersöks är korrelationen (samvariationen) mellan variabler och inte ett kausalt orsakssamband (Djurfeldt m.fl., 2018). Resultatet visar endast en korrelation och inte huruvida personer med en viss ideologi har högre eller lägre acceptans för miljöskatter.

Djurfeldt m.fl. (2018) menar att det är ovanligt att betrakta samhällsvetenskapliga samband som tydliga orsakssamband och utesluta cirkulära samband. Genom att använda MRA kan man förutsäga värdet på den beroende variabeln baserat på värdena för de oberoende- och kontrollvariablerna. Ett krav för MRA är att den beroende variabeln ska vara på intervallskalenivå vilket “acceptans av miljöskatter” inte är. Det är dock vanligt inom samhällsvetenskapliga ämnen att betrakta en ordinal variabel med många kategorier (fem eller fler) på en intervallskalenivå (Djurfeldt, 2018).

Tidigare forskning har också använt MRA för att undersöka “acceptans av miljöskatter” (Harring & Jagers, 2013; Bergquist m.fl., 2022; Davidovic m.fl., 2020.). Det är därav förekommande inom forskningsområdet att använda sig av MRA trots att “acceptans av miljöskatter” saknar ekvidistans. Därför är det en lämplig metod att använda i denna uppsatsen. Baserat på luckorna som presenterades i den tidigare forskningen och teorikapitlet finns det ett behov av att undersöka sambandet ytterligare.

Det finns framförallt två fördelar med att använda MRA. Den första är förmågan att kontrollera sambandet mellan den beroende och de oberoende variablerna med kontrollvariabler (MRA är också till exempel ansedd lättare att använda än till exempel logistisk regression) (Statistikhjälpen, u.å.). Den andra fördelen är förmågan att identifiera avvikelser. Nackdelar med MRA är vanligtvis datan som används så som att datan är ofullständig eller felaktigt slår fast en korrelation (Djurfeldt, 2018).

3.2.2 Val av beroende variabel

För att mäta hur villig en individ är att acceptera en högre klimatskatt så har följande fråga valts ut ur frågeformuläret: “How willing would you be to pay much higher taxes in order to protect

the environment?” (Hur villig är du att betala mycket högre skatter för att skydda miljön?). Svartalternativen är följande: 1. Väldigt villig, 2. Något villig, 3. Varken villig eller ovillig, 4. Något ovillig, samt 5. Väldigt ovillig (ISSP Research Group, 2022). Frågan är på ordinal nivå. Eftersom svartalternativen till frågan är sorterade i stigande ordning så kodas denna variabel om så att svartalternativen blir i fallande ordning. Detta har gjorts för att underlätta tolkningen av resultatet och så att samtliga variabler följer samma sortering. Svartalternativen blir alltså följande: 1. Väldigt ovillig, 2. Något ovillig, 3. Varken villig eller ovillig, 4. Något villig, samt 5. Väldigt villig. Variabeln är behandlad som en intervallskala i resultatdelen. Skalan består av fem värden och en tydlig mittpunkt, men är ej ekvidistant (se rubrik 3.2.5 för självkritiska resonemang). Variabeln bör vara bra att använda eftersom frågan är utformad på ett sådant sätt att den mäter hur villig en individ är att acceptera en högre klimatskatt. Dock fångar frågan endast en generell skatt. Det innebär att det inte framgår huruvida en individ är positiv till en koldioxidskatt, men negativ till en annan typ av skatt. Däremot fångar variabeln det viktiga för analysens syfte.

3.2.3 Val av oberoende variabler

Den första oberoende variabeln som har valts ut är hur en individ definierar sig politisk eller ideologiskt. I frågeformuläret för “Environment IV” har forskarna frågat individerna vilket parti som de röstade på i det senaste valet. Utifrån detta har de sedan skapat en variabel som har placerats på en vänster-höger-skala. Variabeln mäter vilket ideologiskt block respondenten sympatiserar med. Variabeln har kodats på ordinal nivå och svartalternativen är enligt följande: 1. Extremvänster (kommunist), 2. Vänster (centervänster), 3. Center (liberal), 4. Höger (konservativ), samt 5. Extremhöger (fascist) (ISSP Research Group, 2022). En omkodning av variabeln har utförts där svartalternativ 1 och 2 är hopslagna till vänsterpolitiska värderingar, 3 är borttagen och 4 samt 5 är hopslagna till högerpolitiska värderingar. Svartalternativ 3 är borttagen eftersom det inte ger något mervärde att behålla detta svartalternativ vid studie av enbart individer med vänster- och högerpolitiska värderingar. Svartalternativen blir alltså följande: 1. Vänster och 2. Höger (se rubrik 3.2.5 för självkritiska resonemang). Denna variabel är uppdelad för respektive regression i resultatdelen för att kunna svara på hypoteserna. I övrigt bör det inte finnas några direkta andra nackdelar eller farhågor med att använda variabeln i analysen.

Den andra oberoende variabeln som valdes ut är för att mäta klimatoro. I datasamlingen finns det tre olika frågor som man kan koppla till klimatoro:

1. Q6: How concerned are you in environmental issues?
2. Q8: What is your opinion on climate change and potential causes?
3. Q12g: Do environmental problems have direct affect on everyday life?

Fråga Q6 har valts ut till den andra oberoende variabeln eftersom att denna frågan är riktad och formulerad som ett direkt samband till klimatoro. De andra två frågorna är indirekt kopplade till klimatoro. Det är sannolikt att de respondenter som svarat att de är väldigt bekymrade på fråga Q6 också svarat i fråga Q8 och Q12g att de anser att klimatet har förändrats mycket och att de upplever att klimatproblem påverkar deras vardagliga liv. Dessa två frågor är dock indirekta frågor för att mäta just klimatoron. Svarsalternativen för den utvalda oberoende variabeln (Q6) är på ordinal nivå och svarsalternativen är enligt följande: 1. Inte alls bekymrad, 2. Något obekymrad, 3. Varken bekymrad eller ej, 4. Något bekymrad, samt 5. Väldigt bekymrad (ISSP Research Group, 2022). Skalan består av fem värden och en tydlig mittpunkt, men ej ekvidistant (se rubrik 3.2.5 för självkritiska resonemang). Variabeln har dummykodats med "Varken bekymrad eller ej" som referensvärde för att kunna svara på hypotes 1 och 2. Det bör inte finnas några andra direkta nackdelar eller farhågor med att använda variabeln i analysen.

3.2.4 Val av kontrollvariabler

Den tidigare forskning visar att det finns flera faktorer som påverkar en individs acceptans för klimatskatter. Som nämnts i kapitel 2.1.1 visar den tidigare forskningen Borgstede m.fl. (2013) samt Tjernström & Tietenberg (2008) på att utbildning har en effekt på inställningen till klimatåtgärder. Därför har kontrollvariabeln "utbildning" valts ut. Poortinga m.fl. (2019) menar på att i synnerhet äldre män är mer skeptiska till klimatanpassningar än kvinnor. Författaren menar även på att ålder påverkar klimatattityderna. Därav är det värdefullt att använda även dessa två som kontrollvariabler. Kontrollvariablerna för acceptansen av klimatskatterna är således:

- Utbildning
- Kön
- Ålder

I datamaterialet finns det variabler för högst avklarade utbildning baserat på varje enskilt land. Det finns dock en förenklad variabel som är hopslagen för samtliga länder. Variabeln för utbildning är kodad på ordinal nivå och svarsalternativen är enligt följande: 0. Ingen utbildning (lägre än grundskola), 1. Grundskola, 2. Högstadienivå, 3. Gymnasienivå, 4. Gymnasienivå fast med yrkesprogram, 5. Eftergymnasial utbildning fast ej på högskolenivå, 6. Kandidatexamen, 7. Masterexamen, samt 8. Doktorsexamen (ISSP Research Group, 2022). Variabeln har dummykodats till dikotom där 0 = Högst gymnasial utbildning (svarsalternativ 1-3) och 1 = Eftergymnasial utbildning (svarsalternativ 4-8). Kontrollvariabeln kön är kodad på nominal nivå och är dikotom. Det finns endast två svarsalternativ: 1. Man och 2. Kvinna. Även denna variabel är dummykodad. Variabeln för ålder är kodad på kvotnivå och svarsalternativen är spridda mellan spannet yngre än 15 och över 100 år. Variabeln är inte kategoriserad i datamaterialet och har inte kodats om för användning som kontrollvariabel i resultatet.

3.2.5 Reflektioner kring val av metod

I detta avsnitt presenteras självkritiska resonemang kring metoddelen. Den beroende och de två oberoende variablerna lider av samma problem. Variablerna är inte ekvidistanta, men detta hanteras genom att koda om de oberoende variablerna till en eller flera dummyvariabler (alternativt dela upp regressionerna i två olika delar för variabeln ideologi). I den beroende variabeln går det inte att avgöra om avståndet mellan svarsalternativen är lika stora. Till exempel så vet man inte om avstånden i svarsalternativen “Väldigt ovillig” och “Något villig” är lika stort som avståndet mellan “Något villig” och “Väldigt villig”. Dock behandlas den beroende variabeln som ekvidistant i analysen ändå (SPSS-akuten, 2010). Sammantaget kan dock detta skapa problem för analysens resultat, men fördelarna med att behålla den beroende variabeln som den är gör att det ger en stor flexibilitet, ordningsföljden bevaras i frågorna och resultatet är mer lättförståeligt. Nackdelen är att tillvägagångssättet kräver att man antar att det finns ekvidistans. Oavsett, även om resultaten är approximerande så är de förståeliga approximeringar.

Man kan även fundera hur väl de utvalda frågorna fångar upp det som undersöks i uppsatsen. Eventuellt hade man kunnat hitta bättre frågor i datasamlingen eller i andra datasamlingar såsom till exempel Eurobarometern. Utöver de kontrollvariabler som använts så hade det varit lämpligt att använda inkomst som en kontrollvariabel. I den tidigare forskningen finns det mycket data som påvisar att det finns ett direkt samband mellan acceptans för klimatskatter och inkomst. Detta valdes dock bort för att uppsatsen inte skulle bli för bred. Ytterligare faktorer som skulle kunna spela roll är till exempel om man bor på mer eller mindre klimatsårbara områden. Det är rimligt att anta att om resultatet hade innehållit data från hela världen så hade resultaten varierat kraftigare beroende på hur mycket landet eller befolkningen har påverkats av klimatet.

5. Resultat

Det är viktigt att påpeka att bortfallen i resultaten har tagits bort. De svaranden som har rapporterat “vet ej” och “inget svar” har tagits bort. Anledningen till detta beror på att det inte tillför något i analysen. Resultatet i regression 1 och 2 visar resultat för alla de 6 länder som ingår i Europa (Österrike, Danmark, Finland, Tyskland, Ungern och Schweiz). Inledande i resultatet presenteras först en beskrivande statistik för att redogöra hur varje enskild variabel förefaller. Därefter presenteras resultatet för regressionsanalyserna. Regressionsanalyserna består av 3 olika modeller som visar de olika analyserna som har genomförts. Modell 1 består av acceptans för klimatskatter (beroende variabel) och ideologi (oberoende variabel). Modell 2 beskriver sambandet mellan acceptansen för klimatskatter (beroende variabel) samt de två oberoende variablerna (ideologi och klimatoro). Modell 3 analyserar sambandet mellan acceptansen för klimatskatter (beroende variabeln) och de två oberoende variablerna (klimatoro och ideologi) med samtliga kontrollvariabler adderade.

5.1 Beskrivande statistik

För att underlätta detta kapitel något presenteras först en beskrivande univariat statistik för variablerna som används i regressionsanalysen. Statistiken är framtagen både före och efter omkodning av samtliga variabler. Tabell nr. 1 visar svarsfrekvensen för “Acceptans av miljöskatter i Europa” (beroende variabel). Resultatet i tabellen har liknande svarsfrekvens (ca 2000-3000 svaranden) för samtliga alternativ, förutom “Väldigt Villig”, som endast har 422 svaranden. Det finns en risk att resultatet i regressionsanalysen är något obalanserat eftersom svarsfrekvensen är så pass mycket lägre i ett svarsalternativ, vilket också går att se genom att medianen är “Något ovillig” (2) och inte “Varken villig eller ovillig” (3) som det skulle varit om svarsfrekvensen var lika mellan samtliga svarsalternativen. Tabell nr. 2 och 3 visar svarsfrekvensen för “Politisk ideologi i Europa” (oberoende variabel) innan och efter omkodning. Svarsalternativ “Center (liberal)” (3) har lågt antal svaranden i jämförelse med höger och vänster-svarsalternativen, men då det svarsalternativet är borttaget vid omkodning så bör det inte påverka analysen markant eftersom det endast skiljer 3,8 procentenheter mellan svarsalternativen efter omkodning. Tabell nr. 4 och 5 visar svarsfrekvensen för “Klimatoro i

Europa” (oberoende variabel) innan och efter omkodning. Det finns en stor övervikt bland de svaranden som uppger att de är bekymrade. Även för denna variabel finns det en risk att resultatet i regressionsanalysen är något obalanserad eftersom det är en stor skillnad mellan fördelningen av de svaranden.

Tabell nr. 1: Acceptans av miljöskatter i Europa

	Frekvens	Procent	Kumulativ procent
Väldigt ovillig	2243	21,8	21,8
Något ovillig	2899	28,2	50,0
Varken villig eller ovillig	2397	23,4	73,4
Något villig	2316	22,5	95,9
Väldigt villig	422	4,1	100
<i>Totalt</i>	<i>10277</i>	<i>100</i>	

Centralmått: Median = 2 = “Något ovillig”

Spridningsmått: Kvartilavstånd = 2

Tabell nr. 2: Politisk ideologi i Europa innan omkodning

	Frekvens	Procent	Kumulativ procent
Extremvänster (kommunist)	387	6,1	6,1
Vänster (centervänster)	2219	34,9	41,0
Center (liberal)	717	11,2	52,2
Höger (konservativ)	2748	43,2	95,4
Extremhöger (fascist)	291	4,6	100
<i>Totalt</i>	<i>6362</i>	<i>100</i>	

Centralmått: Median = 3 = “Center”

Spridningsmått: Kvartilavstånd = 2

Tabell nr. 3: Politisk ideologi i Europa efter omkodning

	Frekvens	Procent	Kumulativ procent
Vänster	2606	46,2	46,2
Höger	3039	53,8	100
<i>Totalt</i>	<i>5645</i>	<i>100</i>	

Centralmått: Median = 2 = "Höger"**Spridningsmått:** Kvartilavstånd**Tabell nr. 4: Klimatoro i Europa innan omkodning**

	Frekvens	Procent	Kumulativ procent
Inte alls bekymrad	217	2,1	2,1
Något obekymrad	687	6,5	8,6
Varken bekymrad eller ej	2567	24,5	33,1
Något bekymrad	3768	35,9	69
Väldigt bekymrad	3245	31,0	100
<i>Totalt</i>	<i>10484</i>	<i>100</i>	

Centralmått: Median = 4 = "Något bekymrad"**Spridningsmått:** Kvartilavstånd = 0**Tabell nr. 5: Klimatoro i Europa efter omkodning**

	Frekvens	Procent	Kumulativ procent
Inte alls bekymrad	904	8,6	8,6
Varken bekymrad eller ej	2567	24,5	33,1
Väldigt bekymrad	7013	66,9	100
<i>Totalt</i>	<i>10484</i>	<i>100</i>	

Centralmått: Median = 2 = "Väldigt bekymrad"**Spridningsmått:** Kvartilavstånd = 0

5.2 Regression 1: En europeisk individ med vänsterpolitiska värderingar och klimatoro som påverkande faktorer på acceptans för klimatskatter

Regression nr 1. Regressionsanalys över acceptans för klimatskatter för individer med vänsterpolitiska värderingar

Variabler	Modell 1	Modell 2	Modell 3
<i>Ideologi - Vänsterpolitiska värderingar</i>	0,529***	0,387***	0,373***
<i>Klimatoro (ref. = Varken bekymrad eller ej)</i>			
<i>Inte bekymrad eller något obekymrad</i>		-0,364***	-0,387***
<i>Något bekymrad eller väldigt bekymrad</i>		0,616***	0,591***
<i>Utbildning (ref. = Högst gymnasial utbildning)</i>			0,292***
<i>Kön (ref. = Man)</i>			-0,020
<i>Ålder</i>			0,000
<i>Intercept</i>	2,442	2,109	1,909
<i>R²_{adj}</i>	0,049	0,129	0,145
<i>n</i>	6028	6028	6028

Signifikansnivåer: +: p< 0,1, *: p< 0,05, **: p<0,01, ***: p<0,001

5.3 Regression 2: En europeisk individ med högerpolitiska värderingar och klimatoro som påverkande faktorer på acceptans för klimatskatter

Regression nr 2. Regressionsanalys över acceptans för klimatskatter för individer med högerpolitiska värderingar

Variabler	Modell 1	Modell 2	Modell 3
<i>Ideologi - Högerpolitiska värderingar</i>	-0,598***	-0,461***	-0,432***
<i>Klimatoro (ref. = Varken bekymrad eller ej)</i>			
<i>Inte bekymrad eller något obekymrad</i>		-0,355***	-0,378***
<i>Något bekymrad eller väldigt bekymrad</i>		0,600***	0,582***
<i>Utbildning (ref. = Högst gymnasial utbildning)</i>			0,263***
<i>Kön (ref. = Man)</i>			-0,027
<i>Ålder</i>			0,000
<i>Intercept</i>	2,944	2,498	2,376
<i>R²_{adj}</i>	0,065	0,141	0,154
<i>n</i>	6028	6028	6028

Signifikansnivåer: +: p< 0,1, *: p< 0,05, **: p<0,01, ***: p<0,001

6. Analys

6.1 Regression 1: En europeisk individ med vänsterpolitiska värderingar och klimatoro som påverkande faktorer på acceptans för klimatskatter

6.1 Tolkning av Modell 1

I modell 1 studeras endast sambandet mellan acceptansen för klimatskatter och den oberoende variabeln ideologi för individer med vänsterpolitiska värderingar. Modell 1 är därmed en bivariat regression mellan den beroende variabeln och den huvudsakliga oberoende variabeln. "Adjusted R²" visar på ett relativt lågt värde där variabeln ideologi förklarar 0,049% av variationen i den beroende variabeln. Det innebär alltså att vi endast förklarar 4,9% av acceptansen för klimatskatter med hjälp av variabeln ideologi.

B-värdet på den oberoende variabeln (ideologi) är signifikant på 99,9%-nivån och visar på ett positivt samband med värdet 0,529 från ett ökat skalsteg av den beroende variabeln (acceptans för klimatskatter). Koefficienten visar på att om en individ ökar sin ideologi så skulle acceptansen för klimatskatter öka med 0,529. Värdet antyder att det finns en tydlig positiv koppling mellan acceptans för klimatskatter och individernas politiska tillhörighet i länderna. Eftersom värdet är starkt positivt så innebär det att det finns ett tydligt samband mellan variablerna.

6.2 Tolkning av Modell 2

I modell 2 studeras sambandet mellan acceptansen för klimatskatter och de oberoende variablerna ideologi och klimatoro. Modell 2 är därmed en multipelregression mellan den beroende variabeln (acceptans för klimatskatter) och de två oberoende variablerna (ideologi och klimatoro). "Adjusted R²" har mer än fördubblats från modell 1 till modell 2 (från 0,049 till 0,129). Däremot är det fortfarande ett relativt lågt värde. De två variablerna förklarar 0,129% av variationen av den beroende variabeln. Det innebär alltså att vi endast förklarar 12,9% av acceptansen för klimatskatter med hjälp av variablerna ideologi och klimatoro.

B-värdet för de båda oberoende variablerna (ideologi och klimatoro) är båda signifikanta på 99,9%-nivån. B-värdet för ideologi har minskat i jämförelse med modell 1 (från 0,529 till 0,387). Klimatoro har strukturerats om så att både de som har svarat “Inte bekymrad eller något bekymrad” har en klimatoro. De som har svarat “Något bekymrad eller väldigt bekymrad” anses inte ha någon klimatoro. Referensvärdet är “Varken bekymrad eller ej”. Det innebär att jämfört med en individ som är “Varken bekymrad eller ej” så förväntas de individer som har svarat “Något bekymrad eller väldigt bekymrad” ha en negativ effekt på acceptansen till klimatskatter (-0,364). De individer som har svarat “Något bekymrad eller väldigt bekymrad” förväntas ha en positiv effekt på acceptansen till klimatskatter (0,616). B-värdet för de som anses ha en låg klimatoro är negativ (-0,364) och de som anses ha en hög klimatoro är positivt (0,616). Tolkningen av detta resultat är att den andra oberoende variabeln (klimatoro) förklarar en betydligt större andel av den förklarade variationen i vår beroende variabel än vad vår första oberoende variabel (ideologi) gör.

6.3 Tolkning av Modell 3

I modell 3 tillkommer kontrollvariablerna eftersom den tidigare forskningen pekar på att de påverkar den beroende variabeln. De tre nya variablerna i modell 3 är utbildning, kön och ålder. “Adjusted R²” ökar ytterligare (från 0,129 till 0,145). Däremot ökar den mindre mellan modell 1 och 2 än motsvarande skillnad mellan 2 och 3. Det innebär alltså att de tre nya tillkomna kontrollvariablerna förklarar en mindre andel av den förklarade variationen än vad de två tidigare modellerna gör. Kontrollvariablerna är inte stora bidragande faktorer för att förklara variationen i den beroende variabeln.

B-värdet för ideologi minskar något (från 0,387 till 0,373) samtidigt som B-värdet för klimatoro också minskar något. Ideologi, klimatoro och utbildning är signifikanta på 99,9%-nivån, men det finns ingen statistisk signifikans för vare sig kön eller ålder. Eftersom B-värdena för kön och ålder inte är signifikanta så kommenteras inte dessa ytterligare, dock kan man konstatera att B-värdena är relativt låga och nära noll vilket innebär att det finns en väldigt svag koppling mellan kön och ålder för acceptans till klimatskatter. B-värdet för utbildning är 0,292. Utbildning är den faktor som har störst faktor och som påverkar acceptansen för klimatskatter

mest. Avslutningsvis kan vi konstatera att tolkningen av detta resultat är att de två oberoende variablerna samt utbildning förklarar den största delen av variation i resultatet.

6.2 Regression 2: En europeisk individ med högerpolitiska värderingar och klimatoro som påverkande faktorer på acceptans för klimatskatter

6.1 Tolkning av Modell 1

Precis som i regression 1 så studeras i modell 1 endast sambandet mellan acceptansen för klimatskatter och den oberoende variabeln ideologi för individer med högerpolitiska värderingar (bivariat regression). "Adjusted R²" visar på ett relativt lågt värde där variabeln ideologi förklarar 0,065% av variationen i den beroende variabeln. Det innebär alltså att vi endast förklarar 6,5% av acceptansen för klimatskatter med hjälp av variabeln ideologi.

B-värdet på den oberoende variabeln (ideologi) är signifikant på 99,9%-nivån och visar på ett negativt samband med värdet -0,598 från ett ökat skalsteg av den beroende variabeln (acceptans för klimatskatter). Koefficienten visar på att om en individ ökar sin ideologi så skulle acceptansen för klimatskatter minska med -0,598. Värdet antyder att det finns en tydlig negativ koppling mellan acceptans för klimatskatter och individernas politiska tillhörighet i länderna. Eftersom värdet är starkt negativt så innebär det att det finns ett tydligt samband mellan variablerna.

6.2 Tolkning av Modell 2

I modell 2 studeras sambandet mellan acceptansen för klimatskatter och de oberoende variablerna ideologi och klimatoro (multipelregression). "Adjusted R²" har mer än fördubblats från modell 1 till modell 2 (från 0,065 till 0,141). Däremot är det fortfarande ett relativt lågt värde. De två variablerna förklarar 0,141% av variationen av den beroende variabeln. Det innebär alltså att vi endast förklarar 14,1% av acceptansen för klimatskatter med hjälp av variablerna ideologi och klimatoro.

B-värdet för de båda oberoende variablerna (ideologi och klimatoro) är båda signifikanta på 99,9%-nivån. B-värdet för ideologi har minskat i jämförelse med modell 1 (från -0,598 till -

0,461). Klimatoro har strukturerats om så att både de som har svarat “Inte bekymrad eller något bekymrad” har en klimatoro. De som har svarat “Något bekymrad eller väldigt bekymrad” anses inte ha någon klimatoro. Referensvärdet är “Varken bekymrad eller ej”. Det innebär att jämfört med en individ som är “Varken bekymrad eller ej” så förväntas de individer som har svarat “Något bekymrad eller väldigt bekymrad” ha en negativ effekt på acceptansen till klimatskatter (-0,355). De individer som har svarat “Något bekymrad eller väldigt bekymrad” förväntas ha en positiv effekt på acceptansen till klimatskatter (0,600). B-värdet för de som anses ha en låg klimatoro är negativ (-0,355) och de som anses ha en hög klimatoro är positivt (0,600). Tolkningen av detta resultat är att den andra oberoende variabeln (klimatoro) förklarar en betydligt större andel av den förklarade variationen i vår beroende variabel än vad vår första oberoende variabel (ideologi) gör.

6.3 Tolkning av Modell 3

I modell 3 tillkommer kontrollvariablerna eftersom den tidigare forskningen pekar på att de påverkar den beroende variabeln. De tre nya variablerna i modell 3 är utbildning, kön och ålder. “Adjusted R²” ökar ytterligare (från 0,141 till 0,154). Däremot ökar den mindre mellan modell 1 och 2 än motsvarande skillnad mellan 2 och 3. Det innebär alltså att de tre nya tillkomna kontrollvariablerna förklarar en mindre andel av den förklarade variationen än vad de två tidigare modellerna gör. Kontrollvariablerna är inte stora bidragande faktorer för att förklara variationen i den beroende variabeln.

B-värdet för ideologi minskar något (från -0,461 till -0,432) samtidigt som B-värdet för klimatoro också minskar något. Ideologi, klimatoro och utbildning är signifikanta på 99,9%-nivån, men det finns ingen statistisk signifikans för vare sig kön eller ålder. Eftersom B-värdena för kön och ålder inte är signifikanta så kommenteras inte dessa ytterligare, dock kan man konstatera att B-värdena är relativt låga och nära noll vilket innebär att det finns en väldigt svag koppling mellan kön och ålder för acceptans till klimatskatter. B-värdet för utbildning är 0,263. Utbildning är den faktor som har störst faktor och som påverkar acceptansen för klimatskatter mest. Avslutningsvis kan vi konstatera att tolkningen av detta resultat är att de två oberoende variablerna samt utbildning förklarar den största delen av variation i resultatet.

7. Slutsatser

Avslutningsvis sker en summering av de resultat som har analyserats. Här presenteras en kort sammanfattning av resultatdelen för att återkoppla till uppsatsens syfte och hypoteser. Syftet var att studera om det finns skillnader i acceptans för klimatskatter mellan europeiska individer med vänsterpolitiska värderingar och europeiska individer med högerpolitiska värderingar samt hur klimatoron villkorar detta samband. Syftet uppfylldes genom att testa tre hypoteser:

- H₁: Individer som har vänsterpolitiska värderingar och hög klimatoro accepterar i högre grad miljöskatter än vänsterindivider med en låg klimatoro.
- H₂: Individer som har högerpolitiska värderingar och en hög klimatoro accepterar i högre grad miljöskatter än högerindivider med en låg klimatoro.
- H₃: Klimatoro har större effekt på acceptansen av miljöskatter för de individer som har vänsterpolitiska värderingar än de som har högerpolitiska värderingar.

Utifrån resultatdelen kan man tydligt konstatera att det finns ett starkt samband mellan individer i Europas ideologiska värderingar och acceptans till klimatskatter. Det starka sambandet ser man genom att resultatet (B-koefficienten) indikerar att både ideologi och klimatoro har kompletterande förklaringar till hur väl individer accepterar klimatskatter. Den största variationen förklaras inte av ideologi utan av klimatoro. Både Regression 1 och 2 visar att samtliga variabler (förutom kön och ålder) har signifikant påverkan på acceptans av klimatskatter. Eftersom resultaten visade signifikans för samtliga av mina hypoteser så är det möjligt att anta dem. Därav var tesen om att klimatoro villkorar acceptansen för klimatskatter korrekt. Således antas hypotes 1 “Individer som har vänsterpolitiska värderingar och hög klimatoro accepterar i högre grad miljöskatter än vänsterindivider med en låg klimatoro” och hypotes 2 “Individer som har högerpolitiska värderingar och en hög klimatoro accepterar i högre grad miljöskatter än högerindivider med en låg klimatoro”. Utifrån resultatet ser man tydligt att individer med vänsterpolitiska värderingar har en starkare positiv relation till acceptans för klimatskatter än individer med högerpolitiska värderingar (B-värdet är högre för individer med vänsterpolitiska värderingar). Därav antas även hypotes 3 “Klimatoro har större effekt på acceptansen av miljöskatter för de individer som har vänsterpolitiska värderingar än de som har högerpolitiska värderingar.”. Inga av mina hypoteser kunde således avfärdas.

Med denna uppsats så har ett bidrag lämnats till forskningsfältet. Nu vet vi mer om hur ideologi påverkar acceptansen av klimatskatter och hur acceptansen av klimatskatter är villkorad av andra saker såsom till exempel klimatoro. Det här är resultat som kan vara viktiga för den praktiska politiken och länders möjlighet att genomföra effektiv klimatpolitik. Ju mer oroliga individer blir för klimatförändringar, desto lättare kommer det bli att få acceptans för klimatskatter både från vänster och höger, men det kommer att bli enklare att få acceptans bland individer med vänsterpolitiska värderingar.

Det som skulle kunna ha gjorts bättre i uppsatsen är att framför allt inkludera fler kontrollvariabler och eventuellt koda om variablerna. Det skulle också vara intressant att undersöka samma frågeställning men som inkluderar data från länder som även finns utanför Europa. Vänsterpolitik och högerpolitik betyder väldigt olika i olika länder. En vänster-höger-skala går ej att tolka på samma sätt i till exempel Amerika eftersom de endast har tvåpartisystem. Framtida forskning bör dels utgå från min fulla teoretiska modell som presenterades i avsnittet för den teoretiska modellen, men även ha fler kontrollvariabler såsom inkomst, boendeform, extra klimatsårbara områden eller dylikt. Det är stora uppgifter som väntar för samtliga länder för att uppnå klimatneutralitet. Utvecklingen kommer vara intressant att följa och denna uppsats ger ett perspektiv till vilka faktorer som är viktiga att fokusera på för beslutsfattare framgent.

Referenser

Bergquist, M., Nilsson, A., Haring, N. & Jagers, S. (2022). Meta-analyses of fifteen determinants of public opinion about climate change taxes and laws. *Nat. Clim. Chang.* 12, 235–240 .

<https://doi.org/10.1038/s41558-022-01297-6>

Borgstede, C., Andersson, M & Johnsson, F (2013). Public attitudes to climate change and carbon mitigation—Implications for energy-associated behaviours. Volume 57. Pages 182-193, ISSN 0301-4215, <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2013.01.051>.

Bouman, T., Verschoor, M., Casper J., Albers., Böhm, G., Stephen D., Fisher., Wouter Poortinga., Whitmarsh, L., Steg, L. (2020). When worry about climate change leads to climate action: How values, worry and personal responsibility relate to various climate actions, *Global Environmental Change*, Volume 62, 102061, ISSN 0959-3780, <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2020.102061>

Capstick, S., Whitmarsh, L., Poortinga, W., Pidgeon, N & Upham, P (2015). International trends in public perceptions of climate change over the past quarter century *Wiley Interdiscip. Rev. Clim. Change*, 6 (1), pp. 35-61, 10.1002/wcc.321

Davidovic, D., Haring, N. & Jagers, S. (2020). The contingent effects of environmental concern and ideology: institutional context and people’s willingness to pay environmental taxes, *Environmental Politics*, 29:4, 674-696, DOI: 10.1080/09644016.2019.1606882

Djurfeldt, G., Larsson, R. & Stjärnhagen, O. (2018). *Statistisk verktygslåda 1. Studentlitteratur.*

Dunlap, R. E., & York, R. (2008). The Globalization of Environmental Concern and the Limits of the Postmaterialist Values Explanation: Evidence from Four Multinational Surveys. *The Sociological Quarterly*, 49(3), 529–563. <http://www.jstor.org/stable/40220082>

Eriksen, S.H., Nightingale, A.J., and Eakin, H., (2015). Reframing adaptation: the political nature of climate change adaptation. *Global Environmental Change*, 35, 523–533.

doi:10.1016/j.gloenvcha.2015.09.014

Europeiska rådet. (u.å.). Parisavtalet om klimatförändringar. Hämtad 2022-12-27 från

<https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/climate-change/paris-agreement/>

Fairbrother, M. (2016). Right-wing ideology and environmental skepticism: A review of the evidence. *Environmental Politics*, 25(5), 791-812.

Fairbrother, M. (2022). Public opinion about climate policies: A review and call for more studies of what people want. *PLOS Climate* 1(5): e0000030. <https://doi.org/10.1371/journal.pclm.0000030>

Fairbrother, M., Johansson Sevä, I., & Kulin, J. (2019). Political trust and the relationship between climate change beliefs and support for fossil fuel taxes : Evidence from a survey of 23 European countries. *Global Environmental Change*, 59. Published.
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2019.102003>

Gregersen, T., Doran, R., Böhm, G., Tvinnereim, E., & Poortinga, W. (2020). Political Orientation Moderates the Relationship Between Climate Change Beliefs and Worry About Climate Change. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01573>

Hansla, A., Gamble, A., Juliusson, A., & Gärling, T. (2013). The relationships between awareness of consequences, environmental concern, and value orientation. *Journal of Environmental Psychology*, 34, 72-82.

Hammar, H., & Jagers, S. C. (2006). Explaining public support for environmental policy: A Swedish case study. *Environmental Politics*, 15(3), 423-441.

Harring, N. & Jagers, S. (2013). Should We Trust in Values? Explaining Public Support for Pro-Environmental Taxes. *Sustainability*. 5. 210-227. 10.3390/su5010210.

Harring, N., & Jagers, S. C. (2013). Does political ideology affect willingness to pay for environmental improvements? Results from a Swedish survey. *Ecological Economics*, 88, 114-125.

Hornsey, M.J., Harris, E.A., Bain, P.G. & Fielding, K.S. (2016) Meta-analyses of the determinants and outcomes of belief in climate change. *Nat. Clim. Change*, 6 (6), pp. 622- 626,
<https://www.nature.com/articles/nclimate2943>

Inglehart, R. (1995). Public support for environmental protection: objective problems and subjective values in 43 societies. *Political Science and Politics*, 28 (1), 57–72. doi:10.1017/S1049096500056080

International Social Survey Programme. (u.å.). The International Social Survey Programme. Hämtad 2022-11-19 från <https://issp.org/about-issp/>

ISSP Research Group (2022). International Social Survey Programme: Environment IV - ISSP 2020. GESIS, Cologne. ZA7650 Data file Version 1.0.0, <https://doi.org/10.4232/1.13921>.

Kahan, D.M., Peters, E., Wittlin, M., Slovic, P., Ouellette, L.L., Braman, D & Mandel G. (2012). The polarizing impact of science literacy and numeracy on perceived climate change risks. *Nat. Clim. Change*, 2 (10), pp. 732-735, 10.1038/nclimate1547

Kollock, P. (1998). Social dilemmas: The anatomy of cooperation. *Annual Review of Sociology*, 24(1), 183-214.

Konisky, D. M., Hughes, L., Kaylor, C. H., & Stevens, D. (2008). A new direction for environmental attitudes research: Reevaluating the effects of message framing on public support for environmental issues. *Journal of Environmental Psychology*, 28(4), 300-311.

Marlou Ramaekers, Twan Karremans, Marcel Lubbers & Mark Visser (2022) Social class, economic and political grievances and radical left voting: The role of macroeconomic performance, *European Societies*, DOI: 10.1080/14616696.2022.2127829

McCright, A. M., Marquart-Pyatt, S. T., Shwom, R., & Brechin, S. R. (2014). Ideology, capitalism, and climate: Explaining public views about climate change in the United States. *Energy Research & Social Science*, 1, 180-189.

Naturvårdsverket. (u.å.). Parisavtalet. Hämtad 2022-11-17 från <https://www.naturvardsverket.se/parisavtalet>

Neumayer, E. (2004). The environment, left-wing political orientation and ecological economics. *Ecological Economics*, 51(3-4), 167-175.

Ogunbode, C, A., Doran, R. & Böhm, G. (2019). Exposure to the IPCC special report on 1.5 °C global warming is linked to perceived threat and increased concern about climate change. *Climatic Change* 158, 361–375. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1007/s10584-019-02609-0>

Ostrom, E. (1990). *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*. Cambridge University Press.

Pelling, M & Garschagen, M. (2019). Put equity first in climate adaptation. *Nature* 569, 327- 329. doi: <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1038/d41586-019-01497-9>

Poortinga, W., Whitmarsh, L., Steg, L., Böhm, G & Fisher, S. (2019) Climate change perceptions and their individual-level determinants: A cross-European analysis, *Global Environmental Change*, Volume 55, Pages 25-35, ISSN 0959-3780, <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2019.01.007>.

Poortinga, W., Steg, L., & Vlek, C. (2004). Values, environmental concern, and environmental behavior: A study into household energy use. *Environment and Behavior*, 36(1), 70-93.

Regeringen. (2020, 11 december). Fem år med Parisavtalet. <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/12/fem-ar-med-parisavtalet/>

Remling, E. (2018). Depoliticizing adaptation: a critical analysis of EU climate adaptation policy, *Environmental Politics*, 27:3, 477-497, DOI: 10.1080/09644016.2018.1429207

Ricci, M., Bellaby, P., & Flynn, R. (2010) Engaging the public on paths to sustainable energy: Who has to trust whom? *Energy Policy*, 38, pp. 2633-2640, 10.1016/J.ENPOL.2009.05.038

Rooduijn, M., Burgoon, B., van Elsas, E. J., & van de Werfhorst, H. G. (2017). Radical distinction: Support for radical left and radical right parties in Europe. *European Union Politics*, 18(4), 536–559. <https://doi.org/10.1177/1465116517718091>

Saxena, A., Qui, K., Robinson, S. (2018). Knowledge, attitudes and practices of climate adaptation actors towards resilience and transformation in a 1.5°C world. *Environmental Science & Policy*, Volume 80, Pages 152-159, ISSN 1462-9011, <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2017.11.001>.

Schwartz, S.H. (1992). Universals in the content and structure of values: theoretical advances and empirical tests in 20 countries. In: M.P. Zanna, ed. *Advances in Experimental Social Psychology* Vol. 25. San Diego: Academic Press, 1–65.

Snow, C.E & Dibners, K.E. (2016). Science Literacy: Concepts, Contexts, and Consequences National Academies Press, Washington, DC

SPSS-akuten. (2010, 14 mars). Läsarfråga: Ordinalskalor som beroende variabel. Hämtad 2022-12-27 från <https://spssakuten.com/2010/03/14/lasarfraga-ordinalskalor-som-beroende-variabel/#more-11>.

Statistikhjälpen. (u.å.). Logistisk regressionsanalys. Hämtad 2023-02-19 från https://www.stathelp.se/sv/regression_logistic_sv.html

Stern, P. C., Dietz, T., Abel, T., Guagnano, G. A., & Kalof, L. (1999). A value-belief-norm theory of support for social movements: The case of environmentalism. *Human Ecology Review*, 6(2), 81-97.

Szabó, M., & Lovibond P.F. (2002). The cognitive content of naturally occurring worry episodes *Cognit. Ther. Res*, 26 , pp. 167-177, 10.1023/A:1014565602111

Tjernström, E. & Tietenberg, T. (2008). Do differences in attitudes explain differences in national climate change policies?, *Ecological Economics*, Volume 65, Issue 2, Pages 315-324, ISSN 0921-8009, <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2007.06.019>.

United Nations. (2019, 26 November). UN emissions report: World on course for more than 3 degree spike, even if climate commitments are met. Hämtad 2022-12-27 från <https://news.un.org/en/story/2019/11/1052171>

United Nations. (2021, 1 September). Climate and weather related disasters surge five-fold over 50 years, but early warnings save lives - WMO report. <https://news.un.org/en/story/2021/09/1098662>

Whitmarsh, L. (2011). Scepticism and uncertainty about climate change: dimensions, determinants and change over time. *Glob. Environ. Change*, 21 (2), pp. 690-700, <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2011.01.0>